

מקרי בוחן של ניסיונות פיגוע איראניים מרכזיים בשנים האחרונות

פרק זה מציג ניתוח מורחב של אחדים מניסיונות הפיגוע האיראניים המרכזיים בשנים האחרונות ומצביע על שיטות הפעולה המאפיינות את הפעולות האיראניות, כפי שהן עולות מניסיונות אלו. בין היתר התייחסות לפעילות האיראנית בקפריסין בשנים האחרונות ולשני הניסיונות המרכזיים להוציא לפועל פיגועים נגד גורמים ישראליים בתקופה זו, לניסיונות הפיגוע האיראניים בטורקיה ביוני 2022 ולניסיון ההתנקשות האיראני באיש עסקים ישראלי בגאורגיה ב־2023. נבחנות גם פעולות איראניות בארצות הברית כנגד גורמי אופוזיציה איראנים וכנגד גורמים אמריקאים, כפי שסוקרו בתקשורת. ההתמקדות באירועים אלה נובעת הן מהעובדה שהם זכו לסיקור תקשורתי נרחב באופן יחסי, והן מכך שהם ממחישים בצורה אפקטיבית כמה מעקרונות הפעולה וההפעלה של הטרור האיראני. בסיום פרק זה מוצגות תובנות בדבר שיטות הפעולה המאפיינות את הפעולות האיראניות.

סיכול טרור איראני בקפריסין

בארבע השנים האחרונות בוצעו מספר ניסיונות פיגוע בולטים של גורמים איראנים כנגד ישראלים בקפריסין. להלן נתמקד בשניים מהם, החולקים מאפיינים דומים רבים. במקרה הראשון דווח כי משטרת קפריסין סיכלה ניסיון פיגוע איראני כאשר עצרה ב־27 בספטמבר 2021 אזרח אזרי בשם אורחן אסדוב, המחזיק גם בדרכון רוסי. דיווחים בהמשך טענו כי אסדוב השתמש בחמישה שמות ובארבעה דרכונים רוסיים ורישיונות נהיגה שונים (חדשות 13, 2021). על פי דיווחים בתקשורת הקפריסאית, המתנקש נתפס ברכבו לאחר שחזר אליו רכוב על קורקינט חשמלי (שלזינגר ואבני, 2021). במכוניתו השכורה מצאו השוטרים אקדח גלוק, שתי מחסניות, משתיק קול, כפפות, שלושה טלפונים ניידים והחסן נייד (דיסק און קי). הצידוד הועבר לבדיקות פורנזיות במטרה להפיק מידע על אופי התקשורת והרישום הפלילי של האקדח (סולומון, 2021).

על פי הדיווחים אסדוב חשוד בעבירה של תכנון פשע – הוצאה לפועל של "חוזה חיסול". בטלפון הנייד שלו נמצא לוגו המזוהה עם חזבאללה והמיליציה הפקיסטנית ליוא' זינבין, הקושר אותו לאיראן ולשלוחת יחידה 840 בדמשק. עוד דווח כי במשטרה הקפריסאית חשדו שהאיש חבר במאפיה הרוסית וכי תכנן להוציא לפועל חמישה חוזי חיסול, זאת משום

שנמצאה בכליו רשימת חיסול ובה חמישה שמות של אנשי עסקים ישראלים (אזולאי, 2021; סולומון, 2021). משטרת קפריסין אף איתרה צילומים ממצלמות אבטחה, שבהם נראה החשוד מבצע תצפית והכנות לפיגוע שאותו תכנן (בן מנחם, 2021א). רונן ברגמן מדווח מפי מקור קפריסאי המעורה בפרטי החקירה כי הקפריסאים שמעו את המתנקש מדווח למפעיל האיראני שלו, שנמצא בקפריסין הטורקית, כי הוא עקב אחרי היעד אבל איבד אותו. בפועל המתנקש עדכן שהוא נמצא במסעדה מול אשתו של הישראלי שנועד להיות יעד החיסול, וביקש אישור לחסל אותה במקום. הוא סורב, ובזמן שחיפש את הבעל האבוד הקפריסאים עצרו אותו (ברגמן, 2022).

ב־12 באוקטובר 2021 נעצר מוזאפר עבאס, אזרח פקיסטני בן 27 תושב פאפוס שעבד כשליח מזון וקשור למיליציה הפקיסטנית של משמרות המהפכה. עבאס טען כי גויס למשימה על ידי אזרח סורי. הוא הוביל את החוקרים לאקדח שנקבר בשקית פלסטיק בשדה סמוך למקום מגוריו. ב־23 באוקטובר נעצרו שני אזרחי פקיסטן בני 25 ו־31, שבטלפונים שלהם היו תמונות של היעדים הישראליים שאחריהם עקבו. אסדוב והפקיסטני תושב פאפוס החלו לגייס את יתר חברי החוליה משנת 2018: שלושה אזרחים פקיסטנים ואזרח קפריסאילבנוני. דווח כי החוליה הגיעה לקפריסין היוונית דרך קפריסין הטורקית, ובעוד שחלק מחבריה חזרו על עקבותיהם, אסדוב נשאר ונתפס (אמיר, 2021; Theodoulou, 2022).

דיווח ב'ושינגטון פוסט' בדצמבר 2022 טען כי משמרות המהפכה אחראים לשכירת רשת של אזרחים פקיסטנים לביצוע המעקב ואיסוף המידע, שאחד מהם השתמש בעבודתו כשליח על אופנוע כמסווה. עוד נטען כי בסתיו 2021 הוא העביר את המידע שאסף למפעיליו בטהראן, ולאדם נוסף בקפריסין שאמור היה לבצע את ההתנקשות עצמה (Harris et al., 2022). לשכת ראש הממשלה טענה כי ניסיון הפיגוע היה יוזמת טרור איראנית שכוונה נגד אנשי עסקים ישראלים (אזולאי, 2021). גם על פי רונן ברגמן יעד החיסול היה ישראלי – עובד חברת סייבר מקומית שהאיראנים סברו כי שירת במודיעין (ברגמן, 2022). בנובמבר 2021 פרסמה משטרת ניקוסיה כי בידיה שמות חמשת אנשי העסקים שהיו יעד החיסול, אף כי היא פרסמה רק את ראשי התיבות של שמותיהם. עוד פרסמה משטרת קפריסין כי השישה הם מוסלמים שיעים, ובראש החוליה עמד ככל הנראה אסדוב (חדשות 13, 2021).

נטען כי אסדוב הרבה לחצות את מעבר הגבול איוס דומטיוס, המפריד בין ניקוסיה בצד היווני לזו שבצד טורקי, באמצעות קורקינט חשמלי. בעת ששהה בצד הטורקי התארח אסדוב באזור פמגוסטה, עיר נמל טורקית, וזאת לצורך פגישות והתארגנות לוגיסטית. הכוללת הצטיידות באקדח, רכישת טלפונים מקומיים ושכירת רכב דרך חברה מקומית.

לאחר מכן חזר לשטח הקפריסאי ליד אנגומי, פרבר הנמצא כשלושה קילומטרים מדרום-מערב לניקוסיה (סולומון, 2021).

בפברואר 2022 פורסם בקפריסין כי אחד מששת הנאשמים הנוספים, סטודנט בן 21, הודה בשתי האשמות – שותפות עם חשודים בפשע וידע על מתקפת טרור מבלי לדווח לרשויות. נטען כי הצעיר סייע לעבאס, אשר ביקש ממנו להביא שקית עם בגדים אחרי שהוכרז על מעצרו של אסדוב. הוא גם הסיע אותו במכוניתו (Theodoulou, 2022). באוגוסט 2022 פרסם אתר האופוזיציה האיראני איראן אינטרנשיונל את שמו של בכיר משמרות המהפכה רזא סראג', ראש יחידה 4000 לשעבר, וייחס לו את האחריות לכישלון ניסיון הפיגוע בקפריסין (Iran International, 2022b).

כעבור שנתיים, ביוני 2023, סוכלה מזימת טרור נוספת בקפריסין, בסיוע המוסד וגורמי מודיעין אמריקאים. על פי הדיווחים משמרות המהפכה תכננו את המתקפה שנועדה לפגוע בסוכן נדל"ן יהודי, בבית חב"ד ובמלונות שבהם ישראלים נוהגים לשהות. שבעה חברים בתא הטרור נעצרו, החשוד המרכזי נמלט, אך הציוד שהיה ברשותו נתפס וזהותו ידועה לרשויות הביטחון. צו מעצר בינלאומי הוצא נגדו (Bob & Harkov, 2023). חשוד זה הוא סוכן איראני שהגיע מאיראן לאיסטנבול וממנה לקפריסין הטורקית, שם חצה את הגבול לצד היווני כדי לאסוף מודיעין על מטרות ישראליות. בהמשך הוא גייס חוליה שהייתה במעקב מתמשך (אייכנר, 2023א; אינטלי טיימס, 2023). על פי הדיווחים, בזמן שהותו בקפריסין יצר המתנקש קשר עם סייענים איראנים, פקיסטנים ומקומיים, ואלו עזרו לו בין השאר בהשגת נשק ואמצעי תקשורת ובהסעתו לאזור שבו התגורר היעד. המתנקש תכנן לעקוב בלילה אחר היעד כשיצא מביתו, ולחסל אותו במקום מבודד. בהוראת מפעילו האיראני הוא הגיע מספר פעמים אל מחוץ לביתו של היעד, צילם ואסף מודיעין על אמצעי האבטחה בבית (אייכנר, 2023א). לפי דיווחיו הוא קיבל תמונה של היעד וכן את נתיב ה-GPS לביתו (TOI staff, 2023b). בין חברי החוליה נמנו גם אזרחים פקיסטנים שנעצרו בידי הרשויות הקפריסאיות (אייכנר, 2023ב).

דיווחים נוספים הציגו את שרשרת הפיקוד לביצוע הפעולה על ידי אגף 800 של ארגון המודיעין של משמרות המהפכה, שבראשו עומד מוחמד כאזמי. בראש אגף 800 עומד רצ'א סראג'. ג'ואד סראאי הוא בכיר באגף והאחראי על מפעיל החוליה, חסן שושתרי זאדה. זאדה הוא בכיר ותיק ומוכר בארגון שאחראי על "מבצעים מיוחדים" – שם קוד לפיגועים בחו"ל. זאדה הפעיל את ראש החוליה, יוסף שהבאזי עבאסעלילו. כאשר ארגוני הביטחון המקומיים עלו על עקבותיו הורה לו זאדה להיפטר מהנשק. הוא החביא אותו בנקודה

מרוחקת בלימסול ונמלט מהצד היווני לצד הטורקי, ומשם חזר לאיראן (אייכנר, 2023א). עבאסעלילו נתפס על ידי המוסד, נחקר ואף נגבתה ממנו עדות מצולמת שממנה נודעו פרטים רבים על ניסיון הפיגוע, הגורמים האחרים, שיטת העבודה, הנשק שסופק לו ואמצעי התקשורת. דיווחים שפורסמו מן ההתכתבות בין עבאסעלילו לזאדה מצביעים על הבטחה לתגמול בתמורה לביצוע הפעולה (אייכנר, 2023ב).

במקביל לפרסום דבר המעצרים והחקירה של עבאסעלילו דווח כי כוחות הביטחון היווניים עצרו שבעה אזרחים פקיסטנים שגויסו על ידי איראן לביצוע פיגועים. אף שסביר להניח כי קיים קשר בין המעצרים לסיכול הפעולה בקפריסין, כמו גם לסיכול הפיגוע ביוון בפברואר 2023 (שנועד אף הוא לפגוע בבית חב"ד), לא פורסם מידע חד-משמעי בהקשר זה (TOI staff, 2023a).

צירוף הפעולות בקפריסין, לצד דיווחים על ניסיונות איראניים נוספים לפעול במדינה בשנים האחרונות, מעידים על המגמה האיראנית לנצל את הכניסה הקלה לשטחי האיחוד האירופי דרך נקודת המעבר בין קפריסין הטורקית לקפריסין היוונית, על מנת ליזום ולבצע פעולות טרור.

סיכול פעילות טרור איראנית בטורקיה

בארבע השנים האחרונות בוצעו מספר ניסיונות פיגוע איראניים משמעותיים בטורקיה, המהווה זירה נוחה לפעילות איראנית, בין היתר בשל העובדה שאיראנים אינם נדרשים להציג ויזה כדי להיכנס למדינה. יתר על כן, החרפת המשבר ביחסים בין ישראל לטורקיה בשנים האחרונות משפיעה אף היא על היקף חופש הפעולה שמאפשרת טורקיה לאיראן בפעולותיה כנגד ישראל. הדבר ומקשה על שיתוף הפעולה בין מנגנוני הביטחון הישראליים והטורקיים, ובכך על סיכול פעולות הטרור האיראני. לפיכך ניתן לחזות כי מגמת הפעילות האיראנית בטורקיה לא זו בלבד שאינה צפויה לדעוך, אלא ייתכן כי אף תתגבר.

ביוני 2022 אירעה הפעולה הנרחבת ביותר של איראן בטורקיה בתקופה הנדונה, כאשר ניסיון פיגוע סוכל באיסטנבול. על פי החשד קבוצה של שמונה אנשים, חלקם איראנים וחלקם טורקים, התפצלו לארבע קבוצות במטרה לרגל אחר יעדים ישראלים במדינה. המוסד, שאיתר את הישראלים שהיו היעד, הטיס אותם חזרה לארץ. בהמשך דווח כי יעדי התקיפה היו הקונסול הישראלי לשעבר בטורקיה, יוסי ספרי, וכן תיירים ישראלים (ynet, 2022). חלק מהחשודים זוהו כחברי המודיעין האיראני וחלקם אף פעלו כמתנקשים. כאמור, על פי הדיווח הסוכנים התפצלו למספר קבוצות כדי שיוכלו לאתר בקלות מטרות ישראליות.

“המתנקשים בצוות החיסול, שהתמקמו בשני חדרים נפרדים בקומות השנייה והרביעית של מלון ברובע בייאולאולו, נעצרו עם כמות גדולה של נשק” (הארץ, 2022). המודיעין הטורקי דיווח כי החשודים התחזו לסטודנטים, לאנשי עסקים ולתיירים, ובדרך זו עקבו אחר הישראלים. החשודים נעצרו במלון סול וכן בשלושה בתים להשכרה ברובע בייאולאולו (אייכנר 2022ב).

ב־10 ביולי 2022 פורסמו פרטים נוספים על הפרשה, כאשר כלי התקשורת בטורקיה פרסמו תמונות חדשות המתעדות את החוליה האיראנית. בתמונות נראים שניים מחברי החוליה וכן האקדחים שבהם השתמשו. עוד דווח כי אחד החשודים האיראנים רכש אופנוע מאזרח באיסטנבול. בסופו של דבר, במבצע שנערך ב־16 ביוני נתפסו חברי החוליה האיראנית ויחד איתם גם שלושה אקדחים, שלושה משתיקי קול ושני לייזרים לנשק. חקירתם בטורקיה עודנה נמשכת, וחלקם חשודים בעבירות ריגול. על פי חלק מהדיווחים, כמה מהאיראנים נתפסו בתאריכים אחרים.

נוסף על כך דווח כי החוליה האיראנית ביקשה להתנקש בין היתר בחייהן של שלוש נשים ישראליות שטיילו בטורקיה, וכי הם הוכונו על ידי “מאפיה איראנית”. לפי הדיווחים ארגון הביון האיראני לא הנחה אותם ישירות, אלא השתמש באותה “מאפיה” לצורך העברת המסרים. בחקירה הטורקית עלה שאחד מחברי החוליה האיראנית נסע לאיראן ארבע פעמים תוך חודשיים, ובביקורו האחרון נפגש עם “מנהיג המאפיה” ארבעה ימים לפני מעצרו. בשיחת הטלפון האחרונה בין השניים שאל חבר החוליה שאמור היה לבצע את ההתנקשות: “אם נירה בתוך המלון, הרעש יהיה חזק?” כמו כן נשמעו שאלות כמו “האם האקדח לא מספיק טוב כדי לעשות את העבודה?” “מנהיג המאפיה השיב כי הירי באקדח משמיע רעש “קטן מאוד, שנשמע כמו בלון שמתפוצץ”. בהמשך אמר לו גם כי “זה עושה אפילו פחות רעש מזה. אל תדאג, לא תהיה בעיה” (ynet, 2022).

יש לציין כי הביטוי “מאפיה איראנית” מתייחס ככל הנראה לארגון פשיעה המעורב בטרור למטרות כלכליות, ולא ממניעים אידיאולוגיים. אין זו הפעם הראשונה שהמשטר האיראני משתמש בארגוני פשיעה למטרותיו. לפי גורם מודיעין ישראלי, משמרות המהפכה של איראן משתמשים באופן שוטף בכנופיות, בקרטלי סמים ובגורמי פשיעה בינלאומיים על מנת לבצע פעולות טרור במדינות שונות, בין היתר בטורקיה, בקפריסין ובמדינות אמריקה הדרומית (דוסטרי, 2022).

ב־19 באוגוסט 2022 חשף האתר האופוזיציוני האיראני איראן אינטרנשיונל כי יחידת סיכול הריגול הנגדי במשמרות המהפכה, הידועה גם כיחידה 1500, היא שהובילה את

ניסיונות הפיגוע הכושלים. על פי הדיווח, בראש היחידה עומד רוחאללה באזקנדי (Iran International, 2022b).

סיכול טרור איראני בגאורגיה

בנובמבר 2022 הודיע המודיעין המסכל בגאורגיה כי סיכל ניסיון חיסול של אזרח ישראלי בשם איציק משה על אדמת גאורגיה. על פי הדיווח משמרות המהפכה קידמו את הפיגוע באמצעות מספר צוותים בשטח ממדינות שונות. צוות מחסלים פקיסטני המזוהה עם אל-קאעדה אסף בטביליסי מודיעין נרחב על היעד להתנקשות, והגיע לרמת מוכנות גבוהה לביצוע. אחד מחברי הצוות נעצר על ידי כוחות הביטחון הגאורגיים, על רקע התנהלות חשודה בשטח. ברשותו נתפסו אמצעי לחימה וממצאים מפלילים נוספים. בין העצורים פקיסטני בן 32 בשם אמיר חאן, אשר טען כי היה אמור לחסל את משה באמצעות שיסוף גרונו, אולם טען שלא יעמוד בכך ולכן המשימה שונתה והוא קיבל נשק חם. לדברי חאן בחקירתו, "סופיאן", גבר בן 45 הקשור לארגון טרור בינלאומי ולרשויות באיראן נכנס לגאורגיה עוד לפניו, והוא זה שהזמין ממנו את הרצח. חאן גם ציין כי התגורר בדירת מסתור במשך חודש עם סוכן איראני, ורק אז גילו לו את פרטי המשימה. חאן ידע למסור בחקירתו פרטים רבים על סידורי האבטחה סביב משה. בתמורה לרצח היו משוחררים ממאסר חברים של חאן שנכלאו באיראן.

זאת ועוד, אותרה חוליה של שני פעילים בעלי אזרחות כפולה גאורגית-איראנית, שהיו אמונים על העברת אמצעי הלחימה לצוות המבצע בסיוע מברחי אמצעי לחימה שפעלו בין טורקיה לגאורגיה. החוליה קיבלה תשלום על העברת אמצעי הלחימה. שני הפעילים נעצרו גם הם על ידי כוחות הביטחון המקומיים. ברשותו של אחד מהם אותר נשק נוסף שנועד לפיגוע. על פי דיווחים בין החשודים שנעצרו גם אישה אחת, שחשודה בסיוע באיסוף מידע מודיעיני. דיווחים נוספים טוענים כי במהלך חקירתו של חאן נעצרו אזרח פקיסטני ושני מתרגמים לפרסית, הנחשדים כשותפים לניסיון ההתנקשות. לא ברור אם קיימת חפיפה בין הדיווחים השונים.

החוליה הופעלה החל משנת 2011 על ידי אזרח איראני בשם מחמד רצ'א עבאדי ערבלו, שהיה מופעל ותיק של כוח קודס שפעל בעבר בתוך גאורגיה. מפעילו היה עלי פיצ'י פ'ור, פעיל כוח קודס המקדם פעילות טרור בזירות רבות בעולם. גורם ביטחוני ישראלי ציין כי לא מדובר בחשיפה ראשונה של ניסיון לבצע פיגוע טרור על אדמת גאורגיה בהכוונה איראנית,

שכן מוכר שימוש בגורמים איראנים רשמיים ולא רשמיים שקידמו מספר ניסיונות פיגוע לאורך 2021 ו-2022 (כריש חזוני, 2022; מעריב אונליין, 2022).

בינואר 2023 חשף האתר איראן אינטרנשיונל כי חמישה חברים ביחידה 400 של כוח קודס עומדים מאחורי ניסיון החיסול של איציק משה. על פי הדיווח, קבוצת האקרים בשם Backdoor סיפקה לאתר מסמכים הכוללים פרטים לגבי זהותם ומקום מגוריהם של חברי החוליה, אשר הוגדרו כ"אנשי המפתח בצוות החיסולים של יחידה 400 בכוח קודס". שמות חברי החוליה הם חסין רהבאן, מוחמד ריזא ערבולו, מוחסן רפיעי מיאנדשתי, פרהאד פשאיי ועלי פיצ'י פור. באתר החדשות האיראני פורסמו גם תמונותיהם של חברי החוליה ושל מפקדם חוסיין רהבאן – איש משמרות המהפכה ומפקד בכיר בכוח קודס בן 45, שפיקד על המבצע מאיראן. "נדיר שהוא עוזב את אדמת איראן, ובשנים האחרונות הוא יצא פעמים בודדות בלבד לעיראק", נכתב בדיווח של איראן אינטרנשיונל. כן דווח כי ראש המשימה בשטח היה עלי פיצ'י פור, בן 40. לפי הדיווח, בתור מפקד המשימה בשטח הוא קיבל פקודות גם ממפקד יחידה 400 של כוח קודס עצמו, הגנרל חאמד עבד אל-לאהי, נוסף על פקודות שכל הצוות קיבל מהמפקד חוסיין רהבאן. כן נכתב בדיווח כי משימת איסוף המידע הוטלה על צוות פקיסטני שיש לו קשרים עם ארגון אל-קאעדה, ובהמשך צוות זה אף הגיע לטביליסי (סלאמה, 2023).

סיכול טרור איראני בארצות הברית

בשנים האחרונות פעלה איראן גם בארצות הברית, הן נגד מטרות איראניות והן נגד מטרות אמריקאיות. ביולי 2021 ניסו גורמי מודיעין הקשורים באיראן ובמשמרות המהפכה לחטוף לאיראן את העיתונאית ופעילת זכויות האדם האיראנית מסיח עלי נג'אד באמצעות העברתה למדינה שלישית, ככל הנראה ונצואלה. ארבעה סוכנים איראנים ותושב קליפורניה נעצרו בפרשה זו.

בכתב האישום אף נטען כי הסוכנים הציעו כסף לקרובי משפחה של עלי נג'אד באיראן על מנת שיבגדו בה. הם גם שכרו חוקרים פרטיים שיעקבו אחרי עלי נג'אד ומשפחתה, ואף הקימו שידור וידאו חי של בית מגוריה. נוסף על כך הם חיפשו מידע על שירות שהציע סירות מנוע מהירות בסגנון צבאי כדי לצאת מניו יורק, ועל נתיבים ימיים לוונצואלה (BBC, 2021; Borger, 2021; Human Rights Foundation, 2022).

על פי הרשויות האמריקאיות, בראש המזימה עמד קצין המודיעין האיראני עלי רזא שהורוגי פרחאני, והחוליה כללה גם את הפעילים מחמוד חזיין, אומיד נורי וקיה סדגי.

החוליה שכרה את החוקר הפרטי מייקל מקיבר כדי לפקח, לצלם ולהקליט את עלי נג'אד ואת משפחתה וחבריה. סדגי שימש נקודת המגע העיקרית בין החוליה למקיבר. פעיל איראני נוסף, נילופר בהדוריפר, סייע בהלבנת הון כדי לשלם לחוקר הפרטי (Weiser & Rashbaum, 2022).

סדגי גם ניהל רשת של סוכנים איראנים שפעלו כנגד קורבנות אחרים בקנדה, בריטניה ואיחוד האמירויות. דווח כי הוא ניסה לשכור חוקרים פרטיים גם בקנדה, על מנת לעקוב אחרי עלי נג'אד וגולים אחרים. הוא טען שעבד עבור חברה הממוקמת בדובאי והוא מחפש אחר אנשים שחייבים כסף או גנבו כסף מלקוחותיו, במטרה להסוות את מטרתו האמיתית – איסוף מודיעין לתכנון החטיפה (Anderson, et al., 2022).

ביולי 2022 שוב ניסו האיראנים לפגוע במסיח עלי נג'אד. ב-31 ביולי 2022 דווח בתקשורת האמריקאית על מעצר של אזרח אזרי בשם חאלד מדייב במכוניתו בברוקלין, ניו יורק. מדייב נעצר בחשד לתכנון חיסולה של עלי נג'אד (דוסטרי, 2022). על פי דיווחים הוא עקב אחריה במשך מספר ימים, שבמהלכם הוא הזמין אוכל למכוניתו, ניגש למקום מגוריה והציץ פנימה דרך החלונות, ואף ניסה לפתוח את הדלת. ב-29 ביולי הוא נעצר לאחר שלא עזר בתמרור עצור, ונקבע שהוא נהג ללא רישיון. המשטרה מצאה ברכבו מזוודה ובה רובה AK-47 שהמספר הסיידורי שלו נמחק, אולם הסימנים עליו מצביעים על כך שיוצר על ידי החברה הסינית Norinco. הרובה היה טעון עם כדור בקנה ומחסנית מחוברת, וכן מחסנית נוספת, כך שבסך הכול היו 66 כדורים. ברכב היו גם שתי לוחיות רישוי נוספות ו-1,100 דולר במזומן. לאחר מעצרו נחשף כי הוא גם קיבל דוח חניה ליד ביתה של עלי נג'אד ב-23 ביולי (כלומר הוא עקב אחריה במשך מספר ימים). מדייב אמר לשוטרים תחילה כי הוא מחפש דירה חדשה בברוקלין וכי תכנן לדפוק על הדלת כדי לבקש לשכור חדר, אולם בסופו של דבר החליט להימנע מכך מאחר שהניח כי הדיירים ישנים. יתר על כן, מבלי שעודכן בדבר הרובה שנמצא, מדייב נידב את המידע שהוא "לא ידע כלום על הרובה במכונית". לאחר מכן הוא הודה שהיה בברוקלין בחיפוש אחר מישהו ושהרובה שייך לו, ובהמשך סירב לענות על שאלות נוספות ללא נוכחות עורך דין. עלי נג'אד עצמה פרסמה סרטונים של מדייב מחוץ לביתה ברשתות החברתיות (Human Rights Foundation, 2022; Sgueglia, 2022; Vargas, 2022).

בהמשך הועמדו לדיון גורמים נוספים בהקשר למקרה זה. האזרח הגאורגי פולאד אומארוב הואשם בינואר 2023 בקשירת קשר לביצוע רצח, בהיותו רוצח שכיר ובהלבנת כספים בקשר למזימה להתנקש בחייה של עלי נג'אד. אומארוב, חבר בארגון הפשע

המזרח-אירופי 'גנבים בחוק', גויס על ידי חבר אחר בארגון, רפעת אמירוב, על מנת לתאם את המזימה. הוא זה שהורה למדייב לבצע את הפעולה. אמירוב העביר לאומארוב 30 אלף דולר כתשלום, מתוכם 10 אלפים דולר ניתנו לבת זוגו של אומארוב במזרח אירופה, והיתרה נועדה למדייב. אומארוב נעצר בצ'כיה ב־4 בינואר 2023 וכתב האישום נגדו הוגש ב־27 בינואר. אמירוב נעצר במדינה שלישית והוסגר לארצות הברית ב־26 בינואר. גם נגדו הוגש כתב אישום ב־27 בינואר (Cohen & Shechtman, 2023).

לצד המאמצים לפגוע בגולים איראנים בארצות הברית, איראן לא בחלה גם בניסיונות לפגוע בבכירים אמריקאים. באוגוסט 2022 פורסם כי משרד המשפטים האמריקאי הגיש כתב אישום נגד איש משמרות המהפכה שהארם פורסאפי, הידוע גם כמהדי רזאי, בגין מזימה להתנקש בחייו של ג'ון בולטון. המניע לניסיון ההתנקשות הוא נקמה על חיסול קאסם סולימאני. יעד נוסף להתנקשות היה מזכיר המדינה לשעבר, מייק פומפאו.

פורסאפי פעל יחד עם בכיר כוח קודס מוחמד רזא אנצארי, שהוא פעיל ביחידת המבצעים החיצוניים של כוח קודס הממונה על ביצוע מבצעים חשאיים בחו"ל, ובכלל זה תכנון וביצוע פעולות מודיעין והתנקשויות נגד גולים איראנים וכן גורמים בינלאומיים בארצות הברית, במזרח התיכון, באירופה ובאפריקה. אנצארי ופורסאפי תכננו את ההתנקשות בבכירי הממשל האמריקאים (U.S department of Treasury, 2023).

על פי הדיווחים פורסאפי החל לתכנן את הרצח באוקטובר 2021. במסגרת תכנון ההתנקשות הוא פנה לאזרח אמריקאי וביקש ממנו לצלם את בולטון, כביכול לצורך ספר שעומד לצאת לאור. אותו אזרח קישר בין פורסאפי לסוכן סמוי. בנובמבר 2021 פורסאפי קיבל מהם תמונות של המשרד שבו בולטון עובד. הוא יצר קשר עם הסוכן באפליקציית מסרים מוצפנים ואמר שהוא מוכן לשלם 250 אלף דולר למי שיחסל את בולטון. בהמשך עלה הסכום ל־300 אלף דולר. פורסאפי הנחה את הסוכן לפתוח חשבון של מטבעות וירטואליים כדי שיקבל את התשלום על הרצח. הוא אמר שלא משנה איך הרצח יתבצע, אך "הארגון" שלו מעוניין בסרטון שיוכיח כי הרצח אכן נעשה. לפי משרד המשפטים האמריקאי, פורסאפי אמר לסוכן כי הוא מוכן לשלם מיליון דולר עבור "עבודה נוספת", ככל הנראה חיסולו של פומפאו (ynet והסוכנויות, 2022).

מחלקת המשפטים האמריקאית הגישה ב־10 באוגוסט 2022 כתב אישום נגד פורסאפי על אספקה וניסיון אספקת תמיכה חומרית למזימת רצח בינלאומית. בעקבות חשיפת המודיעין המסכל הגאורגי סוכל ניסיון חיסול של אזרח ישראלי בגאורגיה, וגורם ביטחוני מסר

כי פורסאפי אף היה מעורב בניסיון לקדם פיגוע נגד מטרות ישראליות בגאורגיה, במהלך 2022-2021 (אייכנר, 2022; U.S department of Treasury, 2023).

סיכום

מניתוח מקרי הבוחן המורחבים שהוצגו לעיל ומניתוח המידע שעולה גם מפעולות אחרות שנבחנו עולים מספר מאפיינים החוזרים בפעילות הטרור האיראנית. עם אלו ניתן למנות:

1. גיוס של פעילים שאינם איראנים או איראנים לשעבר, עם זהות לאומית כפולה, במטרה לאפשר לאיראן מרחב הכחשה סביר ביחס לאחירותה לפעולות. פעילים אלו יכולים להיות המבצעים הישירים או חלק מרשת התמיכה שלהם.
2. סחיטה והפעלת לחץ על המבצעים באמצעים מגוונים. בין היתר, איראן מאיימת לעיתים קרובות על קרוביהם של המבצעים במטרה לגייס אותם. שיטת הפעלת לחץ נוספת נוגעת להצגת הגיוס לפעילות כחלופה למאסר או להאשמות פליליות. לעיתים אף מוצע פיתוי כספי, תוך ניצול מצוקות אישיות לצורך גיוס לפעילות.
3. שימוש בפושעים ובארגוני פשיעה מקומיים. ידוע כי משמרות המהפכה משתמשים באופן שוטף בכנופיות, בקרטלי סמים ובגורמי פשיעה בינלאומיים על מנת לבצע פעולות טרור במדינות שונות, בין היתר בטורקיה, בקפריסין ובמדינות אמריקה הדרומית. במקרים אחרים הפושעים משתייכים לקהילות שיעיות ברחבי העולם. כך למשל ידוע כי איראן פועלת כל העת לגיוס משתפי פעולה מקרב הקהילה השיעית באזרבייג'ן למשימות חבלה וריגול, כפי שעולה מחלק ממקרי הבוחן שצינו לעיל. השימוש בגורמי פשיעה אף מאפשר לאיראן לעיתים להסוות פעולות התנקשות אידיאולוגיות כפעולות פליליות.
4. תשלום על הפעולות במטבעות קריפטוגרפיים. צורת תשלום זו נתפסת כקשה יותר לאיתור, ועל כן היא מאפשרת לאיראן לשמר את מרחב ההכחשה שלה בצורה טובה אף יותר מאשר תשלום באמצעים אחרים. לצד זאת ובהמשך לשימוש בגורמי הפשיעה שהוזכר בסעיף הקודם, יש לציין כי איראן גם משתמשת ברשתות הפליליות שלה ושל הארגונים השלוחים שלה לגיוס כספים ולהלבנת הון, כדי לממן את פעולות הטרור שלה.
5. בולטות השימוש בטורקיה, בקפריסין הטורקית ובאזרבייג'ן כבסיסי פעולה. הבחירה במדינות ספציפיות שבהן התרחשו ניסיונות פיגוע רבים נובעת מנוחות הפעולה ומהיתרונות שהן מציעות. כך למשל טורקיה מציעה מספר יתרונות מרכזיים לפעילות האיראנית: קרבה לאיראן וקלות יחסית בניוד המבצעי אליה ודרכה (באוויר וביבשה); נגישות רבה לשאר העולם, על רקע העובדה שטורקיה משמשת יעד ביניים לטיסות המשך רבות

ליעדים שונים בעולם; אזרחים איראנים אינם זקוקים לוויזה בכניסה למדינה; מיקום גיאוגרפי מרכזי ואטרקטיבי לקיום פגישות חשאיות עם גורמי טרור שונים מרחבי העולם (המזרח התיכון, אירופה, דרום-מזרח אסיה); שיתוף פעולה עם מפקדות של ארגוני טרור הפועלות מטורקיה וממדינות סמוכות, למשל סוריה ולבנון. על רקע זה ניתן לראות ניסיונות רבים לביצוע פעולות בתוך טורקיה, אך גם שימוש למשל בקפריסין הטורקית כבסיס לפעילות בקפריסין היוונית. מכיוון שקפריסין הטורקית אינה ישות מדינית מוכרת, מתאפשרת בה התנהלות של גורמים שבמדינות הזוכות להכרה בינלאומית לא היו יכולים לפעול באופן שהם פועלים בקפריסין. גם קרטל הסמים זינדשאטי, אשר דווח על מעורבותו במספר יוזמות טרור איראניות, פעיל מאוד בטורקיה. גם אזרבייג'ן, בעלת קהילה שיעית גדולה אשר לרבים מחבריה גם קשרים ענפים באיראן, היא מקור טוב לגיוס פעילים וקרקע פורייה לפעילות.

6. שימוש בכסות דיפלומטית על מנת לאפשר פעילות בלתי מופרעת של גורמי המודיעין האיראניים. למיניסטריון המודיעין האיראני יחידה מודיעינית בתוך משרד החוץ האיראני, שמורכבת מנציגים דיפלומטיים ומנספחי תרבות העוסקים באיסוף מודיעין באמצעות גיוס נכסים מודיעיניים ופעילים של כוח קודס. לצד זאת וכפי שעולה למשל ממידע הנוגע לניסיונות הפיגוע בכנסי האופוזיציה האיראנית, נראה כי האיראנים אף משתמשים בנציגים דיפלומטיים על מנת להבריא חומרי נפץ לצורך ביצוע פעולות טרור.

7. שימוש ב"מלכודת דבש" או בקרובי משפחה על מנת לפתות יעדים נבחרים לצורכי חטיפה. אומנם שיטת פעולה התמקדה עד כה בעיקר בניסיונות הפגיעה בגולים האיראנים, אולם נוכח העובדה כי פעולות אלו זוכות להצלחה הרבה ביותר בין הניסיונות האיראניים, לא מן הנמנע כי ינסו להפעילה גם נגד מטרות נוספות.

8. ניצול דיפלומטיית חטופים – שימוש בסחיטה באמצעות בחירה אקראית של בני ערובה שנעצרים באמתלה חוקית לכאורה, ומשמשים אמצעי לחץ לשחרור פעילי טרור איראנים שנעצרו במדינות שאזרחיהן הואשמו או הופללו על לא עוול בכפם. הרחבה על היבט זה, המשמש "תומך לחימה", בסעיף הבא.

9. המודוס אופרנדי של האיראנים כולל מספר מאפיינים החוזרים במרבית הפעולות:

- ציוד/עדכון מבצע הפעולה עם מידע מוקדם על המטרה המיועדת.
- הנחיית המבצע לאסוף מידע עדכני על המטרה המיועדת זמן מה לפני ולקראת הפעולה.

- אספקת אמצעי לחימה למבצע באמצעות שימוש ברשת הלוגיסטית שאיראן מתחזקת, או באמצעות גורמים פליליים.
- הנעת המבצע באמצעות הפעלת לחץ עליו על מנת שיבצע את משימתו, ושימור המוטיבציה שלו באמצעות מסרים וסרטי וידאו של מפקדים איראנים ש"הקריבו את עצמם", כדוגמת קאסם סולימאני.
- מתן סיוע במילוט המבצע ממקום הפיגוע.